

Strategisk plan – Kulturgeografiska institutionen, Stockholms universitet 2022 – 2024

Fastställd av Institutionsstyrelsen vid Kulturgeografiska institutionen 2022-02-17

A Lägesbeskrivning

Den totala arbetstiden för institutionens anställda fördelas på forskning (ca 35%), utbildning på grundnivå och avancerad nivå (ca 40%) samt forskarutbildning (ca 25%).

Utbildning

På grundnivå och avancerad nivå återfinns de stora studentgrupperna inom institutionens tre huvudområden; *samhällsplanering, kulturgeografi och geografi*. Kulturgeografiska institutionen har, inkluderat studenter i geografi, som är registrerade på Institutionen för naturgeografi, varje år 400–500 studenter. Vi medverkar även inom Kandidatprogram i global utveckling med hemvist på Socialantropologiska institutionen och deltar i Internationellt masterprogram i samhällsvetenskapliga miljöstudier vid Statsvetenskapliga institutionen. Masterprogrammen står för ca 20–25% av utbildningens omfattning.

Sedan länge har utbildningen i geografi bedrivits tillsammans med Institutionen för naturgeografi. Programmet för samhällsplanering på grundnivå har också alltsedan starten haft en bred bas i ledningsgruppen för Samhällsplanerarprogrammet med representanter från en rad skilda institutioner inom samhällsvetenskap och humaniora. Kandidatprogram i global utveckling, Masterprogram i globalisering, miljö och social förändring och Internationellt masterprogram i samhällsvetenskapliga miljöstudier är ytterligare exempel på att det också finns samarbeten med såväl samhällsvetenskapliga som naturvetenskapliga ämnen.

Programmen på grundnivå reformerades 2019–2021 och genomförs nu helt i sin nya form där en koppling till forskning som bedrivs vid institutionen har säkerställts. Under 2020 och 2021 hade vi en särskilt hög genomströmning av nya studenter, främst på grundnivå. Detta resulterade i en överprestation i förhållande till takbeloppet, en nivå som vi tror kommer att vara relativt konstant.

Forskning

I dagsläget är forskningen organiserad i fyra forskningsprofiler, SURE (The Stockholm Urban and Regional Research Environment); Befolkningsgeografi, migration och GIS; Historisk geografi och landskapsstudier samt Urbana Afrika där den senare tidigare ingick i SURE-profilen men nu utgör en egen profil. Varje forskningsprofil har erhållit ett flertal rådsfinansierade projekt som kommer att fortgå under den närmaste treårsperioden.

The Stockholm Urban and Regional Research Environment (SURE)

SURE är den akademiska hemvisten för ett antal internationellt framgångsrika forskare som arbetar tillsammans i forskningsprojekt relaterade till samtida sociala och rumsliga processer. Empiriskt rör projekten utmaningar i urbana och regionala sammanhang i framförallt Sverige och Europa.

Befolkningsgeografi, migration och GIS

Befolkningsgeografi är ett forskningsfält där samhällsförändringar ses som ett resultat av mänskligt handlande i tid och rum. Befolkningsgeografisk forskning använder kvalitativ och kvantitativ metodik för att förstå hur människors livsbanor formas i grannskap och för att analysera hur individuella livsbanor påverkar lokala och regionala utvecklingsmönster. Forskningsprofilen uppmärksammar särskilt den roll som migrationen och bostadsförhållandena spelar i människors liv. Forskningen baseras på intervjuer i kombination med GIS-baserad analys av longitudinella befolkningsdatabaser.

Forskningen bedrivs inom tre överlappande områden: (1) Befolkningsgeografi (2) Migrationsstudier (3) Geografi och digitala resurser.

Historisk geografi och landskapsstudier

Forskningsinriktningen är ett ledande forskningsområde inom samhällsvetenskapliga fakulteten vid Stockholms universitet. Kunskaper om odlingssystem, äganderätter och arrenden i olika tider har varit en nyckel till fördjupad förståelse om institutioners roll i förändringar av markanvändning. Tillsammans med studier av finansmarknaders intresse för jordbruk och globaliseringens effekter har en teoretisk fördjupning påbörjats som pekar på hur den geografiska lokaliseringen, skala och avstånd skall förstås i en ny tid. Lantbruksarbetets organisering samt jordbrukets bidrag till att skapa förutsättningar för framtida hållbar livsmedelsförsörjning är nu i fokus. Forskarna är särskilt intresserade av; jordbruk som en praktik inklusive jordbrukarens kunskap och arbete, landskapet som en mötesplats mellan natur och kultur, dess historia samt frågor om plats och rum och samhället där bland annat politisk ekonomi och ekologi blir belyst. Genom att relatera platser och geografiska förändringsförlopp till varandra och kritiska analyser till dessa, studeras och jämförs jordbruksregimer. Dessa studier har också tillämpningar i analyser av arter, skogsbruk, naturvård, samt inom kulturvård. Vid sidan av globala synteser och projekt i Europa genomförs just nu studier i Sverige, Israel, Italien, Etiopien och Tanzania.

Urbana Afrika

Forskningsgruppen undersöker hur sociala, ekonomiska och politiska processer formar städer i Afrika, i mötet mellan det globala och det lokala. Forskningen belyser hur urbana ideal tar sig uttryck och implementeras samt hur medborgarna skapar möjligheter i staden. Tematiska om-

råden inkluderar: informell försörjning, de sociala effekterna av COVID-19, storskaliga infrastrukturprojekt, tillgång till grundläggande tjänster och till bostäder, omvandling av offentligt rum och markanvändning, och stadsplaneringspraktik idag och under kolonial styrning. Gruppen har för närvarande fem externt finansierade forskningsprojekt och ett doktorandprojekt. Den består av sju forskare.

Samverkan

Genom vår forskning inom alla fyra profilerna och våra utbildningsprogram så har vi på olika sätt kontakt med arbetsmarknaden och våra alumner. Alumnerna har använts bland annat som mentorer för våra studenter och dessa utgör också en ingång för studenternas praktik och uppdragsprojekt av skilda slag, inom olika företag och myndigheter i Storstockholmsområdet. Flera av forskarna bedriver forskning i samverkan med olika aktörer utanför universitetet i Sverige såväl som internationellt och bidrar även som experter och sakkunniga i olika typer av utredningar och verksamheter, t ex med Statens Offentliga Utredningar, hos SCB, Delmi, Region Stockholm, i olika kommuner och i samarbete med civilsamhället. Den forskning som bedrivs förmedlas också via olika kanaler, dels bjuds forskare in till olika paneldiskussioner och samtal men sådana initiativ tas också inom de olika forskningsprojekten för att på så sätt förmedla forskningsresultat till samhället i stort.

B Mål

Grunden för att kunna genomföra vårt uppdrag är att skapa goda förutsättningar. Vårt övergripande mål är att inom ramen för våra begränsade resurser ombesörja en god arbetsmiljö för såväl anställda som för våra studenter.

Målen kan i punktform beskrivas på följande sätt:

- Att upprätthålla en god arbetsmiljö för de anställda och studenterna vid institutionen, där det råder delaktighet, jämställdhet och likabehandling.
- Att bedriva utbildning av hög kvalitet och vara forskningsnära på alla nivåer.
- Att bedriva forskning av hög kvalitet, att stärka denna ytterligare i syfte att forskningen ska vara nationellt ledande och internationellt framstående.
- Att värna om en god samverkan med det omgivande samhället.
- Att utbildningar utformas så att studenterna kan bli en tillgång på alla plan i samhället.

C Resurser

Personal

Ca 45 personer är anställda vid institutionen. Detta antal har varit relativt stabilt över en längre tidsperiod. Vi har en bra sammansättning av personalen, med lektorer där alla är aktiva inom

forskning, publicerar och söker forskningsmedel. Ungefär 15 personer är professorer och lektorer och vid institutionen är även ett tiotal personer anställda som forskare och ytterligare ett tiotal är doktorander.

Vid institutionen finns en väl fungerande administration som hanterar studieadministration, personaladministration, ekonomi, studievägledning, datorer och IT-system. Den består 2022 av sex personer samt en administrativ chef. Dessa stödjer såväl undervisning som forskning.

Fem institutioner på samhällsvetenskaplig fakultet har ingått ett samarbete för att täcka upp då det finns ett tillfälligt behov för studieadministration, ekonomihantering och personalärenden. Vi har därmed minskat vår sårbarhet inom administrationen. Vi delar också vaktmästartjänst med de naturvetenskapliga institutionerna i Geovetenskapens hus. Vi har dock identifierat ett behov av att utöka den administrativa personalen för att täcka ett behov av ökad personal- och ekonomiadministration.

Ekonomi

Vi har över en längre period i grunden haft en god ekonomi med goda förutsättningar att bedriva verksamheten. Externfinansieringen kräver ett tålmodigt arbete från våra forskare. Under de närmast föregående åren, 2019–2021, har utfallet varit relativt lyckosamt med flera projekt som blivit beviljade forskningsmedel. I genomsnitt beviljades 15 miljoner per år förra treårsperioden. Här finns möjlighet att expandera och bibehålla en hög nivå. Under kommande period kommer särskilt fokus att läggas på att finna medel för att rekrytera doktorander. Under en följd av år har antalet doktorander minskat och en sådan nedåtgående spiral behöver brytas då doktoranderna är en viktig grupp för institutionens verksamhet och utveckling.

Takbeloppet på UGA-medlen har legat kvar på ungefär samma nivå och ser inte ut att utökas i någon större utsträckning i närtid. Det kommer att leda till en successiv urholkning på grund av löneutvecklingen. Detta behöver på sikt leda till förändringar på undervisningssidan. Vi har efter revideringen av programmen i kulturgeografi och samhällsplanering på grundnivå haft relativt balanserade kostnader för undervisning och lokaler. Under perioden kommer lokalkostnaderna att öka vilket kan påverka kostnaderna för undervisning vilken då kan behöva justeras. Målet är att ha en balans vad gäller utgifter och inkomster för vår undervisning på grundnivå och avancerad nivå.

Lokaler

Vi har ändamålsenliga lokaler med nära tillgång till systerinstitutionen naturgeografi där det finns många kopplingar inom undervisning på grundnivå och avancerad nivå. Vi har goda möjligheter för undervisning med datorsalar och små såväl som större undervisningssalar. Under förra perioden kom mindre lärosalar för seminarier och mindre grupper att administreras mer

av institutionen vilket har lett till ett mer kostnadseffektivt utnyttjande. Eftersom personalsituationen varit relativt stabil under en längre tid finns i dagsläget inga större behov av ytterligare kontorslokaler.

D Handlingsplan

Ett led i att skapa bra arbetsförutsättningar är att skapa en ökad stabilitet både för undervisning och för T/A-personal. Vi behöver samtidigt göra vårt uppdrag, bemanningen och personalen mer flexibel då exempelvis forskningsmedel erhålls och vid frånvaro av andra slag. Vi gör detta med några ledord som kan formuleras på följande sätt: *öppet samtal och respekt*.

Öppet samtal innebär att vi ska slå vakt om en kollegial diskussion som inkluderar hela institutionen. En förutsättning är att information ska nå alla medarbetare. För att öka utbytet av kunskap och information återupptas det mentorsprogram som under några funnits på institutionen för dem som är intresserade. På forskningssidan ska vi ha aktiva seminarier och öka samverkan mellan forskargrupper. *Respekt* innebär att vi ska ha respekt för vårt uppdrag som utbildande och forskande institution. Vi ska vidare ha respekt för studenter och personal och deras olika förutsättningar, bakgrund, språk, kultur m.m. Detta innebär att vi ska:

- Upprätthålla en god fysisk arbetsmiljö för anställda och säkerställa att varje enskild medarbetare har en fullgod arbetsplats.
- Aktivt arbeta med likabehandlings- och mångfaldsfrågor.
- Regelbundet följa upp jämställdheten mellan män och kvinnor.
- Balans inom ekonomi vad avser kärnverksamheterna undervisning och forskning.
- Se till att vi har lämpliga lokaler för vår verksamhet.

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Inom utbildningen finns flera utmaningar under perioden.

- Balans ska upprätthållas mellan programmen och mellan olika nivåer avseende resurser.
- Under perioden ska en revidering av masterprogrammen inledas som en konsekvens av den revidering som skedde avseende kandidatprogrammen.
- Forskningsprofilerna ska var tydliga även inom masterprogrammen på samma sätt som de är inom våra kandidatprogram för att säkerställa en forskningskoppling.
- Vi ska genomföra pedagogiska projekt som stöd för utveckling av kursverksamheten samt uppmuntra pedagogisk utveckling, särskilt med fokus på de lärdomar vi kan dra av den digitala omställning som har gjorts under Covid-19 pandemin.
- Institutionen ska ge stöd till doktorander och andra nyanställda vid undervisning.
- De kandidatprogram som startade hösten 2019 ska utvärderas.

- Ett större nationellt utbyte inom utbildning både vad avser lärare och studenter ska underlättas.
- Internationalisering av utbildning genom kopplingar till internationella forskningsnätverk t ex genom utbyte av lärare inom Erasmus ska uppmuntras.
- Internationalisering för studenterna är viktig. Vi ser gärna att våra studenter ska kunna läsa delar av sin utbildning på universitet utanför Sverige, ett mål är att underlätta ett sådant utbyte och försäkra oss om att de avtal vi har med andra universitet ska vara till gagn för våra studenter. Vi behöver fortsatt kunna erbjuda en studiegång som passar inkommande utbytesstudenter för att få en rimligare arbetssituation för dem som administrerar verksamheten.

Forskning och forskarutbildning

Forskningen utgör en viktig del av verksamheten och den görs av professorer, lektorer, doktorander, forskare och post-doktorer. Det är viktigt att förutsättningarna finns för att bedriva forskning.

- Det är viktigt att säkerställa universitetslektorernas forskningstid. Detta görs i dag bland annat genom att alla lektorer ska ha fem veckors sammanhållen undervisningsfri tid under terminstid.
- Vi behöver strategiskt inom institutionen stödja ansökningsförfarandet och underlätta för ansökningar till forskningsråden, t ex med administrativ hjälp avseende budgetarbete.
- All forskande personal inklusive doktorander skapar individuella strategiska planer, vilka ska följas upp årligen.
- Vi ska säkerställa att nya medarbetare ska beredas möjlighet att berika forskningsmiljön.
- Vi ska vara beredda på att ändra forskningens struktur och ändra forskargruppernas inriktning när forskningsfokus flyttas.
- Med tanke på personalgruppens storlek är det rimligt att uppnå ca två befordringar per år antingen till docent eller professor. Målet är att minst fem personer till och med 2023 ska ha befordrats.
- Vi ska säkerställa att antalet professorer och docenter genom rekrytering eller befordran bibehålls eller ökas för att säkerställa en god handledning på forskarnivå. Aktiva handledare ska ha genomgått utbildning för att handleda forskarstuderande.
- Forskarutbildningen måste fortsatt ha tydliga strukturer med progressiva seminarier och en god genomströmning. Institutionens forskningsprofiler har där en viktig roll för att stödja doktorander.
- Ett angeläget mål är att öka antalet forskarstuderande så att den kreativa miljön inte äventyras. Särskilt fokus ska läggas på detta under perioden.
- Doktoranderna kommer fortsatt att erbjudas mentorer.

- Vid institutionen ska vi stödja post-doktorer med resurser för fortsatt forskningsverksamhet.

Stödverksamheten

En förutsättning för att kärnverksamheten ska fungera är att det finns robusta stödfunktioner. Därför ska vi

- säkerställa att personalen har de resurser som behövs vad gäller datorer och annan infrastruktur och se till att det finns hållbara lösningar för detta.
- ha väldefinierade uppdrags-, funktions- och rollbeskrivningar för alla befattningar, där såväl arbetsuppgifter, ansvar som befogenheter framgår.
- ha tydliga och väl kommunicerade delegationer som syftar till att administrationen kan avlasta kärnverksamheten från administrativa sysslor samt till att erbjuda snabb och bra service till medarbetare och studenter. Det är viktigt att veta vem som har ansvar för olika frågor.
- under kommande period inventera behovet av administrativt och tekniskt stöd för att säkerställa att vi har tillräckliga stödfunktioner på plats.
- ge möjligheter till kontinuerlig kompetensutveckling för alla medarbetare.
- utveckla samarbetet med andra institutioner för att säkerställa funktionerna inom administrationen.

Kommunikation och samverkan

Kommunikationen består av två delar. Den ena handlar om institutionens interna information, där alla ska vara delaktiga. Vi måste också arbeta på att förbättra kommunikationen till studenter, allmänhet och forskare. Vi behöver ha en fungerande infrastruktur för kommunikation via olika medier. Institutionens hemsida och flöden i sociala medier ska hållas ajour och förmedla relevant information. Vi behöver se över vårt behov av personal som kan säkerställa att detta görs.

Kommunikation till forskare utgörs av vetenskaplig publicering som huvudsakligen sker inom ramen för respektive forskningsprojekt. Forskningssamverkan sker i forskningsprojekt som inkluderar flera forskare inom och utom institutionen. Denna samverkan förväntas fortsätta i liknande utsträckning och när så krävs stöttas sådant arbete av institutionen. Institutionen ingår sedan en tid i ett samarbete kring en nationell forskarutbildning för doktorander, detta samarbete förväntas fortsätta under perioden.

Samverkan är även betydelsefull för studenternas anställningsbarhet, vår kunskap om arbetslivet inom vårt fält och för vår uppdragsverksamhet. De möjligheter som tillgången till våra alumner och deras nätverk erbjuder ska även försettningsvis uppmärksammas.